

5 september 2009 nr 41

**INFO
LGOG
KRING TER HORST**

OPGERICHT 1 JANUARI 1974

LGOG

INFO LGOG KRING TER HORST,
Twintigste jaargang, nummer 41, 5 september 2009
Een uitgave van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap
Kring Ter Horst.
INFO LGOG KRING TER HORST verschijnt tweemaal per jaar:
in maart en september.
Oplage: 200 exemplaren
Uiterste inzenddata kopij: 1 februari en 15 augustus
Redactie: Yvonne Hermans-Cuppen en Wim Moorman
Redactieadres: Meterikseweg 153, 5961 CV Horst,
telefoon (077) 398 1606, e-mail: wim.moorman@hetnet.nl

INHOUD

Van de redactie	4
Bij de aanvang van een nieuw seizoen	5
Programma 2009-2010	7
Verslagen activiteiten	9
B. Fasol, Causerie bij de viering van de 35e jaarvergadering van LGOG Kring Ter Horst	15
Brief nieuwe gemeente	33
Tentoonstelling archeologische vondsten Melderslo	35
Nieuwe publicaties	37
Bestuur LGOG Kring Ter Horst	43

VAN DE REDACTIE

Voor de verandering willen we in dit ten geleide eens stilstaan bij de rubriek 'Nieuwe publicaties'. Een van de oudste onderdelen van Info LGOG Kring Ter Horst. Een ruwe schatting leert dat in de twintig jaar dat Info nu bestaat in de boekenrubriek een kleine tweehonderd publicaties aan bod zijn gekomen die op de een of andere manier betrekking hebben op het werkingsgebied van de kring. Dat enorme aantal illustreert eens te meer de vitaliteit van de regionale historiografie. Een kentering valt nog niet te bespeuren: de stroom aan boeken, tijdschriftartikelen, gedenkschriften, routebeschrijvingen en noem maar op, laat niet af. Dit stelt de redactie soms wel voor een probleem. We doen ons uiterste best alle nieuwe publicaties te signaleren, maar het is bijna onvermijdelijk dat we wel eens iets over het hoofd zien. Daarom zouden we het bijzonder op prijs stellen als u ons door middel van een e-mail of telefoontje even inseint wanneer u een publicatie tegenkomt waarvan u het vermoeden heeft dat wij ze wel eens over het hoofd zouden kunnen zien.

Een andere moeilijkheid die zich bij deze rubriek voordoet, is dat de redactie de betreffende publicatie niet altijd zelf in bezit heeft. Dit maakt dat we voor het schrijven van een recensie afhankelijk zijn van de bereidheid van anderen om de publicatie voor korte tijd uit te lenen. We garanderen daarbij uiteraard dat de uitlener de publicatie in dezelfde staat terugkrijgt waarin wij het hebben ontvangen. Nog mooier zou het natuurlijk zijn als de uitgever of auteur ons een recensie-exemplaar doet toekomen. Ook in dat geval zijn we graag bereid de publicatie te retourneren na lezing en na het schrijven van een recensie.

Yvonne Hermans-Cuppen

Wim Moorman

BIJ DE AANVANG VAN EEN NIEUW SEIZOEN

Geachte leden van de Kring Ter Horst van het LGOG,

Aan het begin van een nieuw seizoen kan ik u met gepaste trots melden dat het programma voor de periode september 2009 tot en met zomer 2010 weer rijk gevuld is en interessant belooft te worden. Op 5 september ontvangt de Kring Ter Horst de provinciale vergadering. Het gemeentebestuur van Horst aan de Maas stelt de raadzaal beschikbaar om de leden van de andere kringen te ontvangen en biedt eveneens de koffie met vlaai aan, een geste die wij bijzonder waarderen. Op 16 september begint het plaatselijke seizoen daadwerkelijk met een lezing, tien dagen later gevolgd door onze traditionele meerdaagse, vijfjaarlijkse excursie. Dit maal is gekozen voor Hamburg: misschien niet een voor de hand liggende bestemming maar wel een boeiende en bruisende stad. Veel leden vonden dat ook en de bus is op een enkele plaats na vol, wat betekent dat de excursie zeker door kan gaan.

Ik ga u geen opsomming van de lezingen geven, dat vindt u verderop in deze Info. Wel wil ik u wijzen op het 35-jarig bestaan van onze kring. Bij de jaarvergadering in maart werd er al extra aandacht aan gegeven (de voorzitter van het genootschapbestuur van het LGOG was daarom ook aanwezig, we trakteerden de aanwezigen op bonbons met ons 'feestlogo' en we verkochten eigen postzegels), het hele jaar door vindt u in de regionale pers artikelen die veelal door leden speciaal voor ons jubileum zijn samengesteld en die verhalen over de geschiedenis van onze streek. In november zal er een – extra – presentatie komen door ons bestuurslid Xavier van Dijk waarin hij vertelt over de vondsten die hij gedaan heeft bij de recente opgravingen in het centrum van Horst en waarvan hij ook de resultaten kan laten zien. Tevens staat voor november de lancering van een memoryspel gepland. Een spel met foto's van alle kernen van onze kring waarin letterlijk op ludieke wijze de monumenten getoond en gepromoot worden. Dankzij de gulle sponsors Rabobank Maashorst en Raap Archeologisch Adviesbureau kunnen wij dit spel, waar meer dan een jaar aan gewerkt is, aan onze leden cadeau doen! Het spel is een geheugentrainer voor spelers van elke leeftijd en een mooi overzicht van ons werkgebied!

Een belangrijke wijziging dit nieuwe seizoen: omdat vaste waarden niet zo vast bleken te zijn werden we gedwongen op zoek te gaan naar een nieuwe zaal. Na een aantal jaren gastvrijheid te hebben genoten – tot grote tevredenheid van iedereen – bij de familie Van Heijster, hoopten wij een geruisloze overstap te kunnen maken naar de nieuwe eigenaar.

De zaal werd vernieuwd, dus een verhoging van de huur (met 60 %) was nog acceptabel gezien de accommodatie en de uitrusting. Na een half jaar bleek echter dat we met ingang van dit seizoen een nieuwe stijging van de huurpenningen zouden krijgen, nu van bijna 50 %. Met verder geen enkele zekerheid voor de huurprijs in de toekomst. Dat heeft het bestuur doen besluiten een andere accommodatie te zoeken. We vonden onmiddellijk gastvrijheid bij het echtpaar dat De Leste Geulde uitbaat en we hebben met hen afgesproken komend jaar onderdak te nemen aan de Noordsingel. De Leste Geulde (de naam is, na de komst van de Euro al historisch) biedt ons naar verwachting eenzelfde service als we gewend zijn van de voorgangers en we gaan met vertrouwen dan ook met deze ondernemers in zee.

De activiteiten werden afgelopen jaar goed bezocht. Wij hopen dat ook voor het nieuwe programma. We hebben geen wintercursus in de zin van een cursus, maar een cyclus in de vorm van capita selecta over de Tweede Wereldoorlog, 65 jaar na dato. Wij verwachten daar opnieuw grote belangstelling voor. Ook het kerkbezoek, vorig jaar in Broekhuizen begonnen, wordt voortgezet, dit maal de kerk van Swolgen. De leden ontvangen, zoals gebruikelijk, een uitnodiging voor al onze activiteiten. Bent u nog geen lid? Neem dan contact op met onze secretaris voor alle informatie of kijk op onze veel geraadpleegde website www.lgogterhorst.nl.

Mede namens de andere bestuursleden hoop ik u vaak te mogen begroeten,

Met vriendelijke groet,

Marcel van den Munckhof,
voorzitter LGOG Kring Ter Horst

PROGRAMMA 2009-2010 LGOG KRING TER HORST

Het programma van LGOG Kring Ter Horst voor het seizoen 2009-2010 ziet er (onder voorbehoud) als volgt uit:

05-09-2009	Algemene ledenvergadering van het LGOG in de raadszaal in Horst, gevolgd door een bezoek aan het Floriade-terrein
16-09-2009	Lezing door de heer Chris Dols over katholieke drankbestrijding in Limburg
25-09-2009
27-09-2009	Vertrek driedaagse excursie naar Hamburg e.o.
Terugkomst
04-11-2009	Lezing door de heer Harry Vriens over de Limburgse School
19-11-2009	Lezing door de heer Xavier van Dijk over de vondsten aan de Veemarkt in Horst
16-12-2009	Lezing door de heer André de Bruin over het leven op het Noord-Limburgse platteland in de negentiende eeuw
06-01-2010	Bezoek aan de kerk van Swolgen onder leiding van de heer Harry Vriens
20-01-2010	Wintercursus Tweede Wereldoorlog over de slag om kasteel Broekhuizen door de heer Hans Steenmetz
27-01-2010	Lezing door de heer Paul van Meegeren over herindeling in historisch perspectief
03-02-2010	Wintercursus Tweede Wereldoorlog over luchtafweer door de heer Marcel Hogenhuis
24-02-2010	Wintercursus Tweede Wereldoorlog over het radiotoestel in de Tweede Wereldoorlog door de heer Gidi Verheijen
03-03-2010	Wintercursus Tweede Wereldoorlog over de Amerikaanse begraafplaats in Margraten

- 10-03-2010 Jaarvergadering, gevolgd door een lezing over Tienray
- 21-04-2010 Lezing door de heer Xavier van Dijk over de Romeinse
weg

Voor elke activiteit ontvangen de leden van LGOG Kring Ter Horst een afzonderlijke convocatie. Actuele informatie is ook te vinden op de website van de kring, www.lgogterhorst.nl, en in de lokale en regionale weekbladen. De lezingen vinden plaats in café/zalencentrum De Leste Geulde, Noordsingel 75 te Horst. De aanvang is telkens om 20.00 uur; de toegang is voor leden van LGOG gratis.

ADVERTENTIE

MB Administratie

voor uw complete administratie

Marjo Beckers

tel. 077 - 397 17 12

e-mail: marjobeckers@hetnet.nl

VERSLAGEN ACTIVITEITEN

21 januari, 4 en 11 februari 2009: wintercursus 'Filosofie door de eeuwen heen' door de heer dr. Coen van den Houten

Inleider was de heer dr. Coen van den Houten (1959) uit Eindhoven, die filosofie studeerde in Tilburg en docent filosofie is aan het Philips van Hornecollege te Weert.

De voorzitter mocht op de eerste avond 17 deelnemers verwelkomen die zich aangemeld hadden. Hij introduceert de inleider en deze gaat van start met de opmerking dat de locatie voor een filosoof wel zeer inspirerend is. De Kantfabriek genoemd naar een van de beroemdste filosofen die de geschiedenis gekend heeft, namelijk Immanuel Kant, die van 1724 tot 1804 heeft geleefd in Königsberg. Dit zal wel niet de bedoeling zijn geweest van de oprichters van het museum maar is wel zeer toepasselijk.

De heer Van den Houten begint met een vertoog over filosofie: wat houdt filosofie in en wat is de betekenis voor de mensen? Hoe kijkt men door de eeuwen heen tegen de mens aan? Hiervoor heeft de filosoof allerlei 'denkgereedschappen' ter beschikking, zoals reflectie, abstractie, distantie en verwondering. Door de tijd heen ligt het accent ook steeds ergens anders.

Aan de hand van een tijdbalk worden de vier grote tijdvakken van de filosofie geschilderd. Te onderscheiden zijn:

- 1) Griekse en Romeinse oudheid: Socrates, Plato en Aristoteles waren de grote vertegenwoordigers van deze stroming. Zij bekeken de samenhang van het heelal, hielden zich bezig met de logica, ethiek en de rede;
- 2) Christelijke Middeleeuwen: Augustinus en Thomas van Aquino waren hier de vertegenwoordigers van. Zij beschouwden het tijdelijke tegenover het eeuwige, zij filosofeerden over de wetenschap (rede) binnen of onder het geloof;
- 3) Moderne tijd: over de mechanisering van het wereldbeeld, over rede als wetenschap. In deze periode speelden René Descartes, Erasmus en Immanuel Kant een hoofdrol. Het was de tijd van de Renaissance en de Verlichting, de Franse revolutie en verder, emancipatie en optimisme.
- 4) Contemporaine wijsbegeerte: de mens van zijn voetstuk door Copernicus, Darwin en Freud. De homo universalis is verdwenen, het is niet

meer mogelijk om alles te overzien, specialisatie en fragmentering is het gevolg. Bekende namen uit deze periode zijn onder meer Karl Marx, Nietzsche, Heidegger en Sartre.

De eerste avond wordt afgesloten met twee citaten van hedendaagse Nederlandse filosofen, namelijk Ger Groot en Bert Keizer.

Tijdens de tweede avond werden twee filosofen nader belicht. Uitgebreid werd ingegaan op het verhaal over 'De grot van Plato'. Is de werkelijkheid die wij zien wel de echte werkelijkheid? Of bevindt er zich achter de horizon nog een andere werkelijkheid? Aan de hand van veel uitspraken en citaten werd er uitgebreid gediscussieerd door de deelnemers. Daarnaast werd een filosoof uit de moderne tijd bekeken: René Descartes, wiens uitgangspunt was: 'Ik denk, dus ik ben'. Bij Plato is de basis het idee, bij Descartes is het de persoon zelf. Afgesloten werd met een filmfragment uit de Teleacserie over filosofie.

De derde en laatste avond ging over ethiek, de leer over waarden en normen, wat goed is om te doen. Voordat de deelnemers verschillende casussen kregen voorgelegd, gaf de heer Van den Houten een overzicht van de ethiek zoals die zich in de loop der eeuwen heeft gemanifesteerd. Te onderscheiden zijn:

- de deugdethiek van Aristoteles. Aristoteles kende de deugd als een eigenschap die gedurende het leven ontwikkeld kon worden. Deugden zoals moed en rechtvaardigheid, passen in een samenleving;
- de plichtethiek van Immanuel Kant. Plicht is de morele eis die iedereen aan zichzelf moet stellen, iemand anders mag je niet als middel gebruiken. Het is je plicht om datgene voor een ander te willen wat ook goed is voor jezelf.
- het utilisme. Een ethiek uit de achttiende eeuw. Kwam op vanuit Engeland. Hierbij gold 'Het grootste geluk voor zoveel mogelijk mensen' als uitgangspunt. Ook lag een economisch begrip aan de basis en werd gekeken naar de verhouding kosten/baten. Dus duidelijk iets voor de moderne tijd.

Daarna kregen de cursisten het verhaal 'Voor God spelen in het ziekenhuis' voorgelegd. Dit ging over de keuze die artsen moeten maken als er een levertransplantatie moet plaats vinden. Er is maar één lever beschikbaar voor vier patiënten. Deze vier patiënten werden, met hun voorgeschiedenis, in beeld gebracht en wie heeft nu het meeste recht op een transplantatie? Aan de hand van de drie soorten ethiek werd zeer uitgebreid gediscussieerd over het voor en tegen van iedere patiënt. Hoe gaat een arts te werk en wat voor soort criteria dient hij te hanteren?

Uiteindelijk bleek toch het merendeel van de cursisten te zijn voor een soort wachtlijst aangevuld met wat bijkomende criteria zoals haalbaarheid en risico. Het is een zaak van zeer zorgvuldig afwegen. Hiermee kwam er een einde aan een zeer boeiende cursus die eigenlijk veel te kort was. Beoogd werd om een kennismaking met de filosofie aan te bieden en daarin is de cursusleider uitstekend geslaagd, mede door het uitgebreide aanbod aan teksten, citaten, beelden en geluiden, waarvoor dank.

Jan Vissers

11 maart 2009: causerie van de heer drs. Romé Fasol, oud-voorzitter van het provinciaal genootschap bij de viering van de 35e jaarvergadering van LGOG Kring Ter Horst

Zie de volledige tekst van de causerie elders in deze uitgave

22 april 2009: lezing 'Het pauperparadijs' door mevrouw Suzanna Jansen

De laatste lezing van het seizoen 2008-2009 werd op een afwijkende locatie gehouden. In samenwerking met bibliotheekorganisatie BiblioNu werd in het nieuwe onderkomen van de Horster bibliotheek een lezing gehouden over het boek *Het pauperparadijs* van Suzanna Jansen. Deze bestseller (inmiddels meer dan honderdduizend exemplaren verkocht, het boek is al aan de 22e druk toe) volgt op journalistieke wijze vijf generaties van de voorouders van Suzanna Jansen langs alle welgemeende pogingen de onderklasse te verheffen, waaronder de armengestichten van Veenhuizen. Sinds begin negentiende eeuw werden arme stedelingen uit heel Nederland in Drenthe ondergebracht om door landarbeid tot deugzaamheid te worden gedruild.

Gedurende drie kwartier heeft de auteur verteld over het boek, hoe het tot stand is gekomen, hoe ze heeft geworsteld met de (persoonlijke) feiten en hoe ze getracht heeft zo dicht mogelijk bij de waarheid te blijven. Het resultaat is dit 235 pagina's tellende boek. Met de bedoeling een ar-

tikel over Veenhuizen te schrijven voor een landelijk dagblad, stuitte ze al gauw op haar familiegeschiedenis aldaar. Het bleek dat haar voorouders, te beginnen bij de Napoleontische tijd, verplicht waren deel te nemen aan dit unieke heropvoedingsexperiment in de Drentse nederzetting. In drie enorme gestichten werden vanaf 1823 tienduizenden arme stadsgezinnen afgericht tot nuttige burgers. Het goedbedoelde plan veranderde al snel in een fuik.

Tijdens de pauze, waarbij gelegenheid was tot het laten signeren van het boek (waar velen gebruik van maakten), werd door de aanwezigen nog veel gepraat over 'Veenhuizen'.

In het tweede deel was er gelegenheid tot het stellen van vragen. Hier werd volop gebruik van gemaakt waardoor dit gedeelte geanimeerd verliep: de avond was snel voorbij. Het blijkt dat een miljoen Nederlanders afstamt van deze Drentse koloniepauwers volgens berekeningen van een demograaf van het CBS. Op basis van gegevens uit het Drents Archief en het Gevangenis­museum in Veenhuizen is komen vast te staan dat tussen 1840 en 1858 twee procent van de Nederlandse bevolking was ondergebracht in de drie 'vrije koloniën' en twee 'dwangkoloniën' van de Maatschappij van Weldadigheid.

Marcel van den Munckhof

16 mei 2009: kleine excursie naar het stadhuis van Venlo

Op zaterdag 16 mei heeft de Kring Ter Horst van het LGOG een korte excursie gemaakt naar het stadhuis van Venlo. In 2007 is het stadhuis geheel gerenoveerd en dat leek het bestuur een goede aanleiding dit stadhuis in renaissancestijl te bezoeken. Met een kleine groep belangstellenden volgden we de gids.

Tijdens de rondleiding werd uiteraard in het kort de geschiedenis geschetst. Op de eerste kaarten van Venlo staat een kerkachtig gebouw (woontoren met ridderzaal?) aangegeven, dat toebehoorde aan ridder Gerart van Boicholt, die het aan de stad heeft verkocht, kort nadat Venlo stadsrechten kreeg in 1343. De schepenen van Venlo vergaderden nadat Venlo stadsrechten kreeg namelijk eerst bij de schepenen thuis. Het vermoeden bestaat dat Van Boicholt zijn huis niet wilde verkopen. Het huidige gebouw is gebouwd tussen 1597 en

1601 (muurankers aan de voorzijde met 1598). Bij de gevel sluiten twee ongelijke hoektorens aan. De trappen en het bordes zijn een toevoegsel uit 1609. Het baldakijn werd aangebracht in 1735. In 1880 bleek dat de pleisterlaag één geheel was geworden en restauratie noodzakelijk was. De Tweede Wereldoorlog heeft het stadhuis op wonderbaarlijke wijze nagenoeg ongeschonden overleefd. Het huidige gebouw heeft geen pleisterwerk maar sierlijke baksteen en sierbanden van steen.

Oorspronkelijk heeft de begane grond van het stadhuis als markthal gediend. Ook de waag was hierin gehuisvest; er waren rondom ingangen en de zoldering rustte op vier Toscaanse zuilen. Bovenin de voorgevel bevinden zich vier medaillons met afbeeldingen van beroemde Venlonaren: de klokkengieter Jan van Venlo, de humanist Erycius Puteanus, de penningkundige en etser Hubert Goltzius en de kunstschilder Jan van Cleef (er is een fout gemaakt bij het maken van de medaillons waarbij Hubert Goltzius is verwisseld met zijn neef Hendrick). De glas-inloodramen zijn voorzien van familiewapens van vroegere stadsbestuurders. Het interieur bevat een groot aantal kunstschaten, zoals de beroemde Adam en Eva-klok uit 1716 en het prachtige goudleren behang uit 1734 in de kamer van burgemeester en wethouders. In het stadhuis bevindt zich ook de raadszaal. Voor de rest heeft het gebouw een representatieve functie.

Na het bezoek aan het stadhuis werd nog nagenoten van een kopje koffie met gebak in het nabijgelegen café Central.

Jan Vissers

1 juli 2009: avondwandeling door Broekhuizen onder leiding van de heer Hay Reintjes

Op woensdagavond 1 juli verzamelen ongeveer 35 belangstellenden, leden en niet-leden van het LGOG, zich voor de kerk in Broekhuizen om deel te nemen aan de rondwandeling door Broekhuizen onder leiding van de heer Hay Reintjes.

De heer Reintjes begint, na een welkomstwoord door de voorzitter, met een korte historie te schetsen van Broekhuizen. Van de dertiende tot zeventiende eeuw was Broekhuizen een vrije heerlijkheid onder leiding van de heren van Broekhuizen. Na de Franse tijd hoorde de gemeente bij Limburg en zelfs een tijdje bij België, van 1830-1839. Daarna is het definitief Nederlands. Ook schetst de heer Reintjes nog de geschiedenis van het kasteel met de diverse eigenaren. In de Tweede Wereldoorlog is het echter voorgoed vernietigd en nooit meer hersteld. Nog even wordt stil-

gestaan bij het monument van kunstenaar Hans Reijnders: *Monnik bij de put* uit 1996.

Al wandelend naar het molenmonument vertelt de heer Reintjes nog over de verstandhouding tussen de plaatsen Broekhuizen en Broekhuizenvorst, zoals die in het verleden was en nu is. Zelfs werd de kas van de plaatsen gescheiden gehouden tot 1934.

In het verleden had Broekhuizen drie molens. Bij het molengat boven de graanmolen en beneden de oliemolen en op de molenberg de windmolen. Er rest nu van deze molens nog slechts een monument.

De weg voert terug via het kapelletje aan de Veerweg naar de Johannahoeve. Op het kapelletje, gewijd aan Sint-Christoffel, is nog

een monument bevestigd: *Sporen die bleven*, ter herinnering aan de vele arbeiders die via deze weg tijdens de Tweede Wereldoorlog naar Duitsland getransporteerd werden. De monumentale witte Johannahoeve werd in 1717 gebouwd door scholtis Jan Aerds. Hierin was in de negentiende eeuw het hoofdkantoor van de belastingen gevestigd. Na 1909 vindt er particuliere bewoning plaats.

Via de oude burgemeesterswoning van Jan Stenmans en het pontveer met het kunstwerk van Mathieu Knippenberg komen we aan bij het Brouwershuis dat in 1858 is gebouwd door de familie Schraven. Samen met hotel van Soest en boerderij Soesterhof vormt dit de oude dorpskern van Broekhuizen. De brouwers die hier woonden, waren medeoprichters van bierbrouwerij De Vriendenkring. Bij boerderij Soesterhof hoorden diverse opstallen en landerijen.

Na nog de oorlogsmonumenten op het nieuwe pleintje bekeken te hebben en nog een klein rondje om de kerk met bezichtiging van de 'kogel van Broekhuizen' kwam er na bijna twee uur een einde aan een boeiende rondleiding. Uiteraard nodigde het mooie weer uit om ook de terrassen in Broekhuizen uit te proberen.

Jan Vissers

CAUSERIE BIJ DE VIERING VAN DE 35e JAARVERGADERING VAN LGOG KRING TER HORST

Geachte voorzitter, dames en heren, beste vrienden,

35STE JAARVERGADERING LGOG KRING TER HORST PROFICIAT, HULDE EN DANK !

Ik veroorloof mij aan het begin van mijn causerie een hartelijke gelukwens uit te spreken aan u allen nu de 35ste jaarvergadering in grote eensgezindheid formeel is afgesloten. Ik zeg dit in het bijzonder naar alle bestuurders van de voorbije 35 jaren, die zich hebben ingespannen voor ons genootschap in goede dagen en in moeizame tijden. En, mag ik het zeggen, goede resultaten hebben neergezet. Proficiat dus!

Recent, op de derde van deze maand vergaderde ik in Maastricht op het provinciaal bureau met de fine fleur van ons genootschap over de voorbereidingen van het 150-jarig bestaan van het provinciale LGOG in 2013. Ook daar is feest op komst. Er is aanleiding te veronderstellen dat in de vier jaren die ons daarvan scheiden, gepoogd zal worden een afrondend standaardwerk in drie delen over de Limburgse geschiedenis het licht te doen zien. Ook een dergelijk voornemen is een felicitatie waard.

DE INSPIRERENDE OOGOPSLAG VAN *BOTTERMELKS LEI* OP DE WANDEN VAN AUDITORIUM DE LANGE

Bij het naderen van de dag van vandaag steeg mijn benauwdheid over mijn spontane toezegging dat ik, op uitnodiging van uw voorzitter om hier vanavond te spreken, dat wel even zou doen. Hoeveel meer getalenteerde en meer eminente sprekers zullen mij in deze zaal, nog onlangs genoemd naar een zekere "de Lange", met lengten verschil kunnen verslaan in eloquentie en kennis van zaken?

Ik immers, een Brabander, voorheen overigens een toch wel gerespecteerd gemeentebestuurder in de Limburgse Peel, heeft weinig bij te zetten waar het gaat over het recente ontstaan van Limburg, noch heb ik hier in het dorp *Bottermelks Lei* nog gekend, die nu achter in deze zaal op een prachtige wandfoto ons gezelschap bemoedigend aankijkt. Het helpt niet om over mijn gevoelens in dit opzicht langdurig te spreken. Vluchten kan niet meer. Er zit niets anders op dan te beginnen.

POLITIEK IS VLOEIBARE GESCHIEDENIS GESCHIEDENIS IS GESTOLDE POLITIEK

Misschien helpt het me een beetje de *stepstones* te herinneren, die mij in posities hebben gebracht die sterk verwant zijn aan het historisch handwerk. Als jongeman opstellen schrijven bijvoorbeeld over de Sint Nicolaas die staat op het gemeentewapen van Valkenswaard. En korte tijd, tot aan de dood van mijn vader, MO Geschiedenis studeren aan de Katholieke Leergangen in Tilburg. Erasmus volgend in zijn prachtige woning te Anderlecht en nog meer in zijn geschriften. Ik krijg stilaan belangstelling voor de politiek. Gouverneur Vermeulen van Belgisch Limburg heeft mij geleerd: 'Politiek is vloeibare geschiedenis en geschiedenis is gestolde politiek'. Dan ligt de uiteindelijke keuze voor Politieke Wetenschappen, wederom in Tilburg, voor de hand. Hoewel ik in Brabant bestuurlijke energie kwijt speel als secretaris en kort daarna als voorzitter van de Nieuwe Brabantse Kunst Stichting, kom ik – eenmaal aan het werk in Limburg – al snel terecht in de voorzittersstoel van het provinciale genootschap LGOG. Het genootschap heeft dan zojuist haar 125ste verjaardag gevierd. Men besluit tot introspectie. Er ontstaat een richtingenstrijd, die er mogelijk thans nog is, maar geen pijn meer doet. Professionals uit de beproefde geschiedbeoefening argumenteren moeizaam met de pleitbezorgers voor Lokale Geschiedenis, die zich verwant voelen met de heemkunde, beoefend door vele duizenden geïnteresseerden in de provincie. Nou, het ging wel wat verder dan deze eenvoudige constatering. Maar voor dit moment is dit wel duidelijk genoeg. Ook in het bestuur ziet men de ogen glinsteren. Ik heb het voorrecht gehad eens een raadsvergadering in de Poolse gemeente Rawicz bij te wonen. Het genootschapsbestuur deed voor deze landdag niet veel onder.

HET MAAKT NIKS UIT OF JE BRABANDER BENT ALS JE MAAR HARD WILT WERKEN

Na een van deze vergaderingen klaag ik bij bestuurslid dr. Jos Venner dat ik mijn intrede in het hoofdbestuur wel wat anders had voorgesteld. Ik herinner mij zijn geruststellende woorden: 'Beste Romé, waar wij als geschiedkundigen het over oneens zijn, hoeft jij niet over na te denken. We hebben je als voorzitter gevraagd vanwege je bestuurlijke ervaring en niet om je historische kennis.' Ik waag nog op te merken dat ik als Brabander de esprit van de Limburgers niet kan doorgronden. Waarop Jos zegt: 'Het maakt niks uit of je Brabander bent. Als je maar hard wilt werken'. Ik denk dat ze zoiets ook gezegd hebben tegen de eerste gastarbeiders in deze contreien. Lid zijn van het hoofdbestuur, gevolgd door het voorzitterschap wordt evenwel voor mij een periode van elf geze-

gende jaren, vererend afgesloten met het erelidmaatschap van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap. Weinig geboren Brabanders zeggen mij dat na!

HORST, HET WAGENINGEN VAN HET ZUIDEN LIMBURG GAAT TOT HAELEN, DE REST IS BRENGEN

Jos Wieland is mijn voorganger. Rijksarchivaris in Limburg. Hoe komt men erbij een eerzaam burgemeester uit De Peel uit te nodigen deze job te doen. Eigenlijk per ongeluk, denk ik. Tijdens het bezoek in 1989 van het genootschapsbestuur aan Horst, word ik door Toon Jenniskens gevraagd dit eerbaar gezelschap toe te spreken. Ik heb dat gedaan in passende bewoordingen. 'Horst is immers het Wageningen van het Zuiden.' Een slogan die ik toen nog maar pas ontwikkeld had. Sprekend over het schone Limburg ontvalt mij: 'Limburg gaat tot Haelen, de rest is brengen'. Een spreuk, waarvan onze toenmalige gouverneur op zeker moment laat weten *not amused* te zijn geweest.

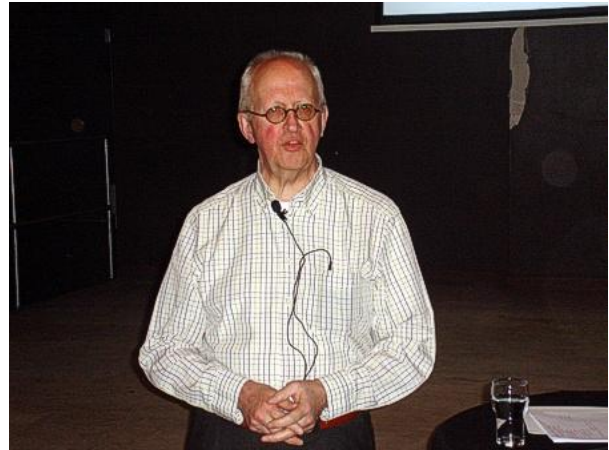

Meer ingaande op de identiteit van een gemeente of provincie, heb ik toen gerefereerd aan een zevental beschouwingen die ik geschreven heb in mijn Nistelrodese tijd. Een ervan is een inleiding voor de eerste bijeenkomst van de nieuwe plaatselijke heemkundekring. De voorzitter van Brabants Heem laat me weten zeer ingenomen te zijn met de verhandeling. Kort en goed, het pleit lijkt beslecht. Enige weken later word ik andermaal bezocht door voorzitter Jos Wieland, met het dringende verzoek beschikbaar te zijn.

Voor ik u verhaal welke betekenis en waarde het LGOG heeft voor de lokale en provinciale gemeenschap, kan ik niet voorbijgaan aan wat het voor mij heeft betekend. Welnu, na afsluiting van mijn bestuursperiode, word ik allereerst door directie en bestuur van het Limburgs Museum benaderd om voorzitter te worden van de stichting Vrienden van het Limburgs Museum. Ik heb snel ja gezegd en daar vervolgens zonder spijt een zevental jaren met de voorzittershamer gezwaaid. Enthousiast vernieuwend bezig geweest, waarbij de jaarlijkse diesvieringen voor mij het hoogtepunt vormden. En ja, daar zeg ik zo wat. Op zo'n diesviering houd je een feestelijke toespraak. In al die jaren, heb ik toespraken gehouden bij de vleet en voorwoorden geschreven voor bundels en boeken. Mensen ontmoet uit andere gewesten. Het heeft veel met me gedaan. Iets daarvan heb ik opgeschreven in mijn in 2007 gepubliceerde bundel *Late haver*.

IDENTITEIT HEEFT TE MAKEN MET DE INZET OM OVEREIND TE BLIJVEN IN *DE WERELD VAN ANDEREN*

En dan nu, mijn causerie. Ik ben een trouw lezer van de columns van Bas Heijne. Waarschijnlijk omdat ik het vaak met hem eens ben. In het katern *Opinie & Debat* van *NRC Handelsblad* van 21 februari uit hij zich beschouwelijk over het Nederland in onze dagen. Hij leidt zijn stelling over een politieke aangelegenheid (die ik zal laten voor wat ze is) in met het volgende. Wat maakt

Nederland in tijden van globalisering en immigratie nog tot een herkenbaar vaderland? De vraag is actueel en legitiem. Immers, iedereen wil zich tot op zekere hoogte verbonden weten met zijn naaste omgeving, noem het maar: behoefte aan gemeenschap. De een noemt het identiteit, voor de ander is het een obsessie. Men stelt er zelfs een canon voor op. De verkiezing van de Bekendste Nederlander leidt vanuit de identiteitsvisie tot een wel zeer zorgelijke uitkomst. En sinds ook Maxima erover gesproken heeft, weten we dat we bestaan uit meerdere identiteiten. Want de huidige samenleving is nu eenmaal pluriform. Waar het om gaat is dat er behoefte bestaat aan een idee van eigenheid die het mogelijk maakt *overeind te blijven in de wereld van anderen*. Een Nederlanderschap dus waar mensen met verschillende achtergronden zich thuis voelen. Er was (en is) blindheid voor deze behoefte tot de opkomst van nieuwe politieke groeperingen, die het probleem zichtbaar hebben gemaakt en nog maken.

De analyse van Bas Heijne is niet alleen interessant voor het politieke debat, maar ook voor ons. Een week voordat Heijne het schreef stond in dagblad *Trouw* van 14 februari een beschouwing over een recente publicatie van de Britse historicus Simon Schama. We kennen hem al eerder van het in 1988 in Nederland uitgegeven werk: *Overvloed en onbehagen*. Ditmaal heet zijn boek: *De Amerikaanse toekomst*. Geschiedenis is bij hem nooit een dorre opsomming van feiten. Hij presenteert zijn verhalen alsof hij er zelf bij is geweest. Ook wij hebben overigens bij de verkiezing en inauguratie van president Obama het fenomeen *vloeibare geschiedenis* allemaal van zeer nabij gevoeld. Schama wandelt docerend door musea, pittoreske stadscentra en historische landschappen. We herkennen daarin de werkwijze van Geert Mak. Hij licht toe hoe in de geschiedenis de realisten van de oude vuile politieke praktijken op span-

ning blijven met de humanisten die de gemeenschap idealiter willen dienen. Lincoln begrijpt dat hij realistische middelen moet inzetten voor idealistische doelen. Er is een burgeroorlog nodig om slaven te bevrijden en de natie als eenheid te behouden. Identiteit krijgt bij hem scheppende kracht en geeft opnieuw Obama's intrede en zijn daarbij gegeven eerbetoon aan deze Lincoln bijzonder reliëf. Betekent deze beschouwing nou iets voor het geschiedkundig handwerk? Ik kom op die vraag later terug.

35 JAAR PATER GEURTS EN DE ZIJNEN DE REPRESENTATRICE VAN DENDERMONDE

Ook over de geschiedenis van onze goede gemeente Horst zijn zeer veel publicaties verschenen. Bij mijn afscheid heb ik met Brabantse overdrijving gesproken van een meter boeken: *Oud Horst in het Nieuws. Horster Historiën*. Enzovoorts. Geschiedenis heeft een recente generatie Horstenaars bezig gehouden. Afstammelingen van ouders die eigenlijk alleen maar iets wisten van champignonteelt en Food & Agri. Pater Geurts en de zijnen hebben in de voorbije 35 jaren een groots werk volbracht. Maar ook gewone inwoners, zoals die aardige Mart Wismans en zijn medelezers hebben zowat alle kranten uit het recente verleden gelezen en geannoteerd. Vriend Lou Derix heeft er prachtige boeken van gemaakt.

Ik mag u tussendoor niet de anekdote onthouden van het bezoek van het gemeentebestuur van Dendermonde bij de presentatie van *Oud Horst in het Nieuws*, waarin beschreven wordt dat de Horster bevolking met grote genegenheid meer dan honderd kinderen uit het gebombardeerde Dendermonde in even zovele gezinnen een veilig thuis heeft bezorgd. Een zestal kinderen leefde ten tijde van de boekpresentatie nog en werden onze eregasten. Natuurlijk spreekt een Dendermondse wethouder een dankwoord en biedt mij een geschenk aan. Helaas begint zij, in plaats van in schoon Vlaams een nette rede te houden, onbedaarlijk te lachen. Het geschenk blijkt namelijk een aarden schaal waarop het stadswapen is afgebeeld. Maar een der bejaarde kinderen (ik geloof dat ze inmiddels wel 90 jaar oud was) is in de bus met haar achterste op de schaal gaan zitten. Het geschenk ligt in gruzelementen. Dit is overigens niet de reden der schepene onbedaarlijke vreugde. Die is haar overkomen, omdat ze ons wilde vertellen dat de bejaarde dame, heel toepasselijk, madam Moordgat heet.

Maar, terug naar de stapels publicaties over Horst. De vraag is, hebben die publicaties over Horst en omstreken, die toch een reflectie zijn op ons verleden en onze geschiedenis, ook bijgedragen aan de identiteitswaarde van onze gemeente en aldus maatschappelijke waarde gekregen. Krijgt de uitdaging naar identiteitswaarde meer bijzondere kracht als ook Meerlo zich zou melden bij deze Kring?

HEEFT HET TOEKOMSTIGE HORST BEHOEFTE AAN MEER IDENTITEIT?

HET GEHEEL MOET IMMERS MEER ZIJN DAN DE SOM DER DELEN

WANT ER IS HORST, GRIENDTSVEEN, AMERICA, METERIK, HEGELSOM, MELDERSLO, GRUBBENVORST, LOTTUM, BROEKHUIZEN, BROEKHUIZENVORST, SEVENUM, KRONENBERG, EVERTSOORD, MEERLO, TIENRAY EN SWOLGEN

Ik herinner mij de promotieplechtigheid van Jan van Oorschot in Tilburg over de valkerijgeschiedenis van Valkenswaard. Een identiteitsgerichte geschiedschrijving *pur sang*. Promotor is de onlangs overleden hoogleeraar Harrie van den Eerenbeemt. Hij spreekt met veel lofbetoon over de studie: er is veel onderzocht, er zijn verre reizen gemaakt en veel gegevens verzameld. De valkerijgeschiedenis staat nu in de steigers. Maar tot welke visie leidt dit? Ligt de geschiedenis van de Valkenswaardse valkeniers ook in bepalende mate ten grondslag aan de Valkenswaardse identiteit? Lastige vraag voor de promovendus. Toch werd er enige dagen geleden door minister Verburg een aan de valkerij gewijd museum geopend.

Zou het, parafraserend, voor het werkgebied van deze kring, nu de nieuwe gefuseerde gemeente Horst, Sevenum en Meerlo zich meldt met een totaal van zestien kerkdorpen, niet aardig zijn de oogst aan geschriften te analyseren tot een samenhangende identiteit die zich verder uitstrekt dan het overigens zeer respectabele Food & Agri?

PETITE HISTOIRE EEN BRON VAN ONVERMOEDE IDENTITEIT

Zeker is dat mensen met liefde voor die identiteit zich in de voorbije decennia onder andere hebben ingezet voor het plaatselijk museale domein. Ook hier mogen we spreken van een ongehoorde stapel initiatieven van vrijwillige collectioneurs. Ik kan daarbij niet alles noemen, uit vrees een initiatief over te slaan. Toch denk ik als voorbeeld aan de unieke permanente tentoonstelling over oorlogsjaren en bevrijding ergens aan de Swolgensedijk in Melderslo of dichterbij en bekender: de Kantfabriek aan de Amerikaanseweg hier in Horst. En is het Oude Kerkhof geen goed voorbeeld, waarvan ik me herinner dat ik met de commissie nog ben gaan kijken in Leende, waar de later bij ons toegepaste werkwijze al had geleid tot prachtige resultaten. Laat ik in deze jubileumbijeenkomst ook maar een paar personen

noemen. Grad Lenssen bijvoorbeeld (onverstoord overtuigd van een stuk middeleeuwse geschiedenis aan de Melatenweg), de onvermoeibare reiziger door de oude Peel Theo Janssen (terecht trotse drager van de zilveren Anjer) en de emeritus arts Jan Holthuis (die gemeentebestuur, kerk en anderen soms zelfs per smeekschrift wijst op architectonische en stedenbouwkundige wonderen in het centrum van Horst). Ik wil ook nog Piet van Nunen hier met respect noemen. Hij is niet meer in ons midden. Hij wekte als een tovenaar verwoeste kastelen en burchten weer tot leven en begeesterde daarmee volwassenen en kinderen.

De onvermoede rijkdom aan brede historiografie en illustratieve petite histoire doet vermoeden dat er meer aan de hand is. De verborgen kracht ligt zeker besloten in de harten en spiritualiteit van mensen die elkaar opzoeken en bemoedigen om overeind te blijven in die wereld van anderen. De verborgen rijkdom zoeken die erop wacht ontsloten te worden en die bepalend kan zijn voor de vormgeving van het begrip *identiteit*.

Zie de bijlage: "Een Asperge Romance". Door mij geschreven voor de Aspergerie in de Maaspoort te Venlo op 12 mei 1995.

HET ERFGOED VAN VOORoudERS VOOR KERK, KONINGSHUIS EN VADERLAND

Nu een enkel woord over het organisme dat LGOG heet. Gilden en schutterijen hebben de leus 'voor God, koningin en vaderland' steeds in ere gehouden. Pars pro toto noem ik hier onze schutterij, genoemd naar de patroonheilige Sint Lucia. Opgericht in 1479 door de heren van Wittenhorst. Het hun opgedragen doelgebied voor kerk, overheid en domein is evenzeer kenmerkend voor het LGOG. Wij richten de energie van het hoofdbestuur onder andere op de organisatie van jaarvergaderingen en Gelretage. We doen dat met tien regionale kringen, drie secties voor archeologie, genealogie en monumenten en vier commissies voor de Publications, de Maasgouw, voor de Lokale Geschiedenis en voor Studiereizen. Wij houden toezicht op onze bijzondere leerstoel aan de Universiteit Maastricht en tonen op passende tijden respect aan onze beschermvrouwe Koningin Beatrix.

In deze structuur komen wij op vaste en wisselende tijden bijeen. Wij vormen onze dappere vereniging. Er worden bevlogen lezingen gehouden. We voelen ons verbonden in het voornemen overeind te blijven in die wereld van anderen. Rots in de branding zijn in een harmonische omgeving en soms in mineur door confrontaties met verhuftering, verrommeling en verkwanseling. We vragen om aandacht, willen drukmiddel zijn en geven podium aan meningen. Ook hier overigens op een lijn van uitersten tussen bedachtzaam beschouwen en strijdbaar handelen. Er ontstaat een fraai uitgegeven historiografie naast de eenvoudige geniete bundel over bijvoorbeeld veldnamen. Er is liefde van de vrijwilliger op het zonovertogen erf, aandacht voor de ramspoed der tijden en devote ernst bij het ruisen der superplieën gedragen over sacrale gewaden in het naar wierook geurende middenschip der dorpskerk. We schrijven dat alles op in periodieken, waarvan ons eigen blad *INFO LGOG* een fraai voorbeeld is.

HET ERFGOED VAN DE GEKKE GRAAF DE KOMST VAN EEN PARKHOTEL IS ZO GEK NOG NIET

Even naar ons eigen werkgebied. De gewenste revitalisering van de Kasteelse Bosen werd mogelijk, toen Rijksweg 73 voorbij kwam. De afwijzing van geluidsschermen bij onze woonwijken en de optie voor een fluisterwal kwamen aan de orde in een van de eerste collegevergaderingen die ik meemaakte. De vennen ten noorden van

het kasteel, laatstelijk bewoond door de gekke graaf Von Fürstenberg, werden uitgediept en het beschikbare zand bracht de middelen op tafel die nodig waren. Een tweede drager voor de renovatie kwam met de bouw van het Parkhotel. De familie van der Sterren werd al door mij bezocht in 1992. Toen wilde de familie echter eerst Asteria tot een succes maken. Maar het recente vervolg kent u. Groot blijkt het enthousiasme van de vele Horster wandelaars die de befaamde "8" rond de vennen belopen en zich laten verbazen door het panorama over de plassen en "de bevallige tuin der gratiën".

Saillant initiatief van LGOG-lid Piet van Nunen ontstond, toen hij mij benaderde over het schilderij van het kasteel, dat in Schloss Westerholt in Duitsland hangt. Het schilderij was al eens in Horst geweest bij de Wittenhorstfeesten, maar sedertdien terug in het Duitse Westfalen en gerestaureerd. Graaf

Westerholt die sedert de *Wiedergutmachung* van Adenauer zijn bezit in Horst niet meer had bezocht, bleek genegen op onze uitnodiging voor een bezoek in te gaan. Hij heeft sedertdien de gemeente, de Kasteelse Bossen en onze schutterij een aantal malen teruggezien. Zijn overlijden op hoge leeftijd bracht in de opvolging van zijn geslacht middels erflijning een nieuwe titeldrager aan het bewind: Carl Otto Graf von und zu Westerholt und Gysenberg. Burgemeester Van Rooij en ik hebben hem een bezoek gebracht en gepoogd de jonge graaf naar Horst te nodigen ter gelegenheid van de opening van het Parkhotel en de aanbidding van het ere-beschermheerschap van onze schutterij. Hij zei het te druk te hebben met zijn bezit in Westerholt. Ik neem niet aan dat een tweede poging op korte termijn succes zal hebben. Dat laat onverlet dit verleden te koesteren vanuit historische interesse, maar ook vanwege versterking van de gemeentelijke identiteit.

KUNSTBEZIT OP HUIS TER HORST VERJAARDAGSMUZIEK VOOR ONZE BURGEMEESTER

Overigens is de studie naar de grandeur van het Huis ter Horst een *unvollendete*. Thans wordt energie besteed aan het herstel van de contouren van het waterslot. Onderzoek naar het patrimonium van de stijlvolle inventaris van het slot prikkelt de verbeelding nog meer. Baron Willem Vincent van Wittenhorst had een schilderijenverzameling van zo'n driehonderd stuks. Bovendien een grote zilvercollectie en een uitgebreide collectie bladmuziek, welke zich thans bevindt in de Bibliotheca Fürstbergiana in Schloss Herdringen. Daartoe behoort een collectie regimentsmuziek die onze Koninklijke Harmonie op de verjaardag van burgemeester van Rooij best eens ten gehore zou kunnen brengen.

KUYPERPLEIN EN KUYPERFLAT GEEJ HET DÁRTIG PILSKES DOOR ÓW KAELSGAAT LAOTE GAON

Dan, in het jaar 1995 herdenkt De Kuyper Holding in Schiedam het feit dat de historische wortels van haar bestaan teruggaan tot het jaar 1695. Die wortels liggen niet in Schiedam maar in Horst. Op 22 juni 1695 wordt daar het huwelijk voltrokken tussen Petrus de Kuyper en Anna Custers. Petrus is de stamvader van de tak die een neus heeft voor het betere destilleerwerk. Kuyperplein en Kuyperflat zijn van de hier met esprit geboren familie de maar weinig opwindende anachronismen. Bram Peper en ik kregen de uitnodiging de vreugde van het eeuwfeest luister bij te zetten. Maar, is jenever nou voor ons de identiteitsvraag. We zijn dit maal terughoudend, want hier past een voorbeeldfunctie naar jonge mensen. Anderzijds zingen we samen met die jonge mensen op vastenavond wel: "*geej het dártig pilskes door ów kaelsgaat laote gaon*".

DORPSFIGUREN GROOT EN KLEIN VAN BOTTERMELKS LEI TOT TOON GEURTS

Eenzelfde uitnodiging als die uit Schiedam bereikte mij ook voor de viering van het eeuwfeest van dr. Hub van Doorne. Dat heeft in ieder geval nog geleid tot de onthulling van een plaquette in America aan de vooravond van mijn afscheid als burgemeester. Er zijn er meer van deze orde. Toon Kortooms, Jan van Eechoud en Wim van Doorne. Het LGOG buigt zich bij tijden wel eens over straatnaamgevingen. Waarom niet over plaquettes die onze geschiedenis en identiteit bevestigen?

Tot slot van dit hoofdstuk een ludieke passage. In november 1997 hebben we Toon Geurts geëerd voor zijn jarenlange dienstbaarheid om gebeurtenissen en straatgezichten in fotografie vast te leggen. Bij die gele-

genheid word ik verzocht me voornaam te kleden en als burgemeester Esser aan Toon Geurts in het oude Raadhuis de Horster Oscar voor fotografie uit te reiken. Op de feestelijke vergadering van vandaag zou ik, als de tijd en de voorzitter het me toestaat, de feestrede die ik toen gehouden heb, nogmaals willen uitspreken. Om daarmee Toon Geurts, die niet meer in ons midden is, nog eens transcendent te eren.

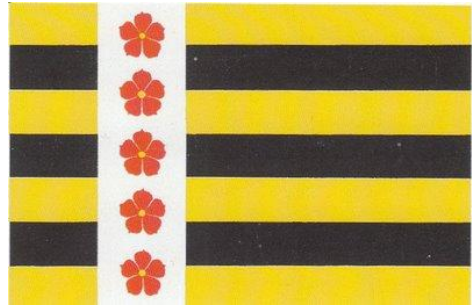
HET LGOG VOOR PROFESSOREN EN BOKKENRIJDERS MEN VROEG MIJ: EN WAAR BENT U HOOGLERAAR?

Nadenkend over de betekenis van het provinciaal genootschap komen spontaan een paar herinneringen bij me op. Natuurlijk is er het bestuurlijke werk rond uitgaven van werken en bundels. Natuurlijk heeft de stabiele groei van onze vereniging alle aandacht. En zeker is dat het geval in bijeenkomsten met kringen, secties en commissies. Maar ik noem ook de werkzaamheden als lid van de Commissie van Toezicht op de bijzondere leerstoel bij de Rijksuniversiteit Maastricht, genaamd: 'rechtsgeschiedenis van de Limburgse territoria'. Je zit daar als relatieve leek met een aantal hoogleraren om de tafel om telkenjare het jaarverslag der wetenschappelijke werkzaamheden van prof. mr. Antoon Florentijn Gehlen en later van diens opvolger dr. Louis Berkvens te beoordelen. Ik herinner mij de eerste vergadering waarin prof. Nève mij vroeg: 'En waar bent u hoogleraar?' Ik antwoordde met de wedervraag: 'En waar bent u burgemeester?' De werkzaamheden van Ton Gehlen waren inderdaad zo voortreffelijk dat ik hem bij zijn emeritaat met lauweren heb kunnen omkransen.

Ook Louis Berkvens, die van mij het werk rond de strijd om de archeologische collecties overnam, heeft onverminderd die reputatie hoog gehouden. De vragen waar de collecties thuis horen: in het Bonnefantien van Maastricht, in een nader aan te duiden glazen gebouw in Heerlen of in het Limburgs Museum in Venlo, werden toen onbevredigend beantwoord. Daarop door studerend maak je opnieuw kennis met de intenties van de oprichter van het LGOG in zijn oervorm, de priester Jos Habets voor wie ik, ten dienste van bijzondere gelegenheden een erepenning mocht ontwerpen. Het is ondoenlijk alle mensen die zich hebben ingezet voor het LGOG recht te doen. Nou vooruit, ik noem er nog een. De kenner van de Limburgse identiteit waar het gaat over de bokkenrijdergeschiedenis en bovenal de expert voor de historie van Rolduc: Louis Augustus. En ik zeg er hier bij: en zijn strijdbare vrouw Tiny in zaken van kerk en recht. Ook hem mocht ik in 1996 koesteren met het erelidmaatschap van het genootschap.

HERTOGDOM EN OVERKWARTIER GELRETAGE EN MISPELBLOEMEN

Ik wil afronden met een herinnering aan de Gelretag in Erkelenz. De Gelretage worden elke twee jaren georganiseerd door één van de historische verenigingen die zich met het verleden bezighouden van het oude hertogdom Gelre inclusief het Overkwartier van Gelder. De *Verein für Heimatpflege* te Viersen had daartoe in 1992 te Erkelenz de bijeenkomst georganiseerd, waar men onder andere kon luisteren naar de lezing van dr. Arie Nablings over 'Viersen, Geldern und die Mispel'. Nu wij hebben gezien dat de mispelbloem ook bij ons zijn intrede heeft gedaan op het wapenschild en de vlag van Horst aan de Maas en op de rand van het altaar van Sint Lucia in de dekenale kerk, is het wellicht nuttig de hoofdlijnen van zijn lezing nog eens te releveren. De herkomst van de bloem werd door Nablings in een twaalf pagina's lange documentatie doortimmerd belicht.

Hij vertelt dat met de vrede van Utrecht in 1713 het Spaanse deel van het Gelders Overkwartier aan Pruisen toeviel. De Eerste Wereldoorlog maakte daar na tweehonderd jaar een einde aan. Wat bleef was het stadswapen van Viersen waarop mispelbloemen stonden. Het is niet onomstreden dat de in de regio vaker afgebeelde vijfbladige bloesems altijd een mispelbloem voorstellen. Op muntgeld van de graaf van Holland uit 1393 lijkt het meer op een roos. Op een Viersense zegel uit 1424 is de bloesem zesbladig.

Gelderse vorsten uit de tweede helft van de vijftiende eeuw voerden een gouden mispelbloesem op een azuren veld. Andere schilden laten drie zilveren mispelbloemen zien op een gouden veld. De bloem werd toen aangeduid als Gelderse roos. Vanaf 1480 wordt het wapen van de vorst van Gelre in diverse bronnen aangeduid als een schild van goud met drie mispelbloemen van keel (of rood). Tot men in de Nijmeegse kroniek van 1546 weer spreekt van een blauw schild met drie witte mispelbloemen. Nogal verwarrend al die heraldische kleuren. Maar ook over de bloesem bestaat verwarring. Er is sprake van een mispelbloem, een essenbloesem, de bloesem van een wintereik of een Gelderse roos. De polemieken over wat nu juist is, doen vermoeden dat het verhaal dieper gaat. Een Germaans aandoende sage werd onderwerp van regionale identiteit, doorverteld aan kinderen en op scholen onderwezen. De ontstaansgeschiedenis van het Gelders geslacht moest immers spreken van grote heldendaden.

DE SAGE VAN DE MISPELBLOEM HORST IN DE BAN VAN GERMAANSE MYTHOLOGIE

Nu dan. Al sedert de negende eeuw leefde ten tijde van koning Karel de Kale, in de moerassen rond de burcht Geldern een giftige draak die mensen en vee verslond. Het ondiep daagde de burchtheer bovendien uit met haar smadelijk geroep om 'Gellre, Gellre!' Vooral dit laatste was onverdraaglijk. Twee dappere zonen van een in het gebied wonende adellijke familie gorden zich ten strijde om het verderfelijke beest te verslaan. Hun daden dienen terecht voor het nageslacht behouden te blijven. Zij droegen de voortreffelijke namen van Wichard en Lupold Pont. Zij spoorden het ondiep op, herkenden het aan zijn ogen en doden het in de naam van onze heer Jesus Christus.

Verteld wordt dat de vorst van Gelre de mispelbloesem tot wapenbeeld koos als herinnering aan het verslagen ondiep. Vele eeuwen later, pas in 1566, vertelt Aquilius ons dat het beest zich had verborgen onder een mispelboom. Latere chroniqueurs hielden zich aan deze versie, hoewel hier en daar ook de es en de eikenboom worden genoemd. De mispelboom is immers niet groot genoeg om een draak te verbergen.

In de drakensage toonde de vorst zijn volk te kunnen beschermen tegen alle onheil. Heel herkenbaar in de Germaanse mythologie. Vermelding van de mispelbloem in een stadswapen verwijst pars pro toto naar dezelfde beschermende intentie. Maar ook als allegorie is ze sterk. De mispel wordt door langdurige rijping een goede en sterke vrucht. Ook de mens kan door langdurige rijping grote kracht bereiken.

Dat het gemeentebestuur van Horst aan de Maas de mispelbloesem aldus (weliswaar na mijn tijd, het zij zo) in het gemeentewapen heeft verankerd, moge verwijzen naar haar oprechte voornemen de inwoners van deze gemeente te beschermen tegen onheil en identiteitsvijandig ongerief. Bovenal is er met deze heraldische vormgeving een sterke Horster onderbouwing gegeven van de Germaanse mythologie!

Ik dank u wel voor uw aandacht.

Romé Fasol*

*) drs. B. Fasol is gemeentebestuurder geweest (1976-2000), waarvan burgemeester te Horst vanaf 1988. Hij was in zijn Horster jaren onder meer provinciaal voorzitter van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap (1991-1999).

ADVERTENTIES

HERMKENS
GLAS & SCHILDERWERKEN V.O.F.

Sef van Megelaan 28 Broekhuizen
T: 077-4631495
E: hermkensvof@gmail.com

Voor alle voorkomende
Glas- & Schilderwerken, voor particulieren,
bedrijven en instellingen.

Bel of mail vrijblijvend voor advies of een offerte,
of kom langs in onze verfspecialzaak !!!

Voor al uw

**FIETS-REPARATIES
en 2e HANDS FIETSEN**

**WIEL BECKERS
RIJWIELSERVICE**
Van Merwijckstraat 47
Horst

Open: ma t/m vrij 19.00-20.00 uur

Bel voor inlichtingen:
077 - 398 63 32

Bijlage: EEN ASPERGE ROMANCE

Suzanne Leenhoff, nog maar 13 jaren oud, is de hoofdpersoon van dit verhaal. Deze tiener uit de vorige eeuw is slank en blond en in het brede regelmatige gezicht staan grote violetgrijze ogen. Ze studeert piano, iedere dag vele uren. 'Een verduveld knappe meid', zeggen de Zaltbommelse jonge mannen. Later woont ze met haar ouders naast het Maarten van Rossumhuis in de stille Nonnenstraat. Ze zwerft door de natuur en liggend onder de lommer van de grote notenboom op de dijk, kijkt ze dromerig naar het stromen van de grote rivier.

Klanken ranken sierlijk

In het hart van Europa staat een groot musicus op. In 1842 maakt hij een concertreis langs steden aan de Rijn. Hij gaat van stad naar stad om geld bijeen te brengen voor Beethovens' standbeeld in Bonn. In november trekt hij met een charterboot van Nijmegen naar Rotterdam. Op dinsdag 22 november 1842 nadert hij over de Waal Zaltbommel. Het is marktdag en stadsbeiaardier Leenhoff geeft tussen elf en twaalf uur zijn wekelijks concert.

De musicus is een lange magere man, het donker golvend haar hangt hem op de schouders. De zwarte vurige ogen in het scherpe jonge gezicht kijken peinzend naar de slanke toren van rode baksteen, die zichtbaar wordt boven het wijkend gebladerte van hoge bomen. Over het water hoort hij het zingen van het carillon. Het is een melodie van Mozart en hij wordt bevangen door een sterke ontroering. De klanken ranken sierlijk door de herfstdag, buiteland over de daken van oude huizen. De reiziger vraagt aan land te mogen. Hij zoekt zich een weg naar de toren en beklimt de smalle wenteltrap, dichterbij naar de zingende klokken. Na een slotakkoord kucht hij en verontschuldigt zich in gebroken Duits en Frans. De beiaardier antwoordt hem in het Frans en nodigt hem na het concert aan de huiselijke koffietafel.

Wie bent u

Daar spreekt men over muziek en de gast moedigt Leenhoff aan zijn cello te bespelen, die in de hoek van de kamer staat. Dochter Suzanne begeleidt hem aan de piano. Het meisje speelt als een kunstenaar. Hij vraagt of zij iets van Liszt kan spelen en zij voldoet aan dat verzoek. De bezoeker moedigt haar voornemen aan, in Parijs te gaan studeren. Daarna vraagt hij zelf te mogen spelen. Door het oude huis ruisen virtuoze klanken. Moeder Leenhoff stelt de vraag die op aller lippen zweeft: 'Wie bent u?' 'Ik ben

Franz Liszt', zegt hij, 'en ik wil graag weer terug naar mijn boot want ik moet verder.'

Suzanne gaat met haar moeder inderdaad naar Parijs. Ze geeft les in Saint Germain des Prés aan de zoontjes van Manet, een deftig ambtenaar van het Ministerie van Justitie, die slechts vijfhonderd meter verwijderd woont van de moeder van Liszt. Franz heeft blijkbaar zijn woord gehouden. De oudste zoon Edouard zal binnenkort terugkomen uit Brazilië. Edouard wil kunstschilder worden. En wanneer hij niet slaagt voor zijn marineopleiding krijgt hij toestemming van zijn ouders.

Vroeg impressionisme

Hij ontmoet de muziklerares van zijn broertjes. In de vele gesprekken die volgen, erkent hij niet te willen schilderen naar historische motieven. Liever wil hij het leven van alledag vertolken, streven naar natuurlijkheid zonder symbolische waarden. Terwijl hij worstelt met wat wij impressionisme zijn gaan noemen, gaan maanden voorbij. Suzanne krijgt haar eerste kus. Hun liefde blijft niet zonder gevolgen. Hun zoontje wordt geboren die zij Leon Edouard Koëlla noemen. Zijn vader is in het doopregister genoemd als de peetvader van Leon en hij wordt opgevoed als broertje van Suzanne. Inmiddels worden de werken van Manet befaamd in de wereld van schone kunsten. In oktober van 1863 bezoekt Suzanne haar ouders in Zaltbommel. In het huwelijksregister van 28 oktober 1863 worden de echtelieden aldaar ingeschreven: Suzanne Leenhoff en Edouard Manet.

De Goghsche Kar

Het zal zeker niet Manets laatste tocht zijn geweest naar de Lage Landen. En noordwaarts reizend, naar de gewoonte van die tijd over de staatsspoorweg en de rivieren, komt hij vanuit Luik vast ook in Venlo. Zijn boot legt aan aan de Lage Loswal. Met een levensgenietende rust betreft hij een kamer in logement De Goghsche Kar en slentert door de oude stad naar het stadhuis. Op de Groentemarkt beziet hij wat tuinders en gardeneers te koop bieden.

Voluptueus gevangen

Naar oude tradities van stad en streek trekken de asperges in het seizoen de aandacht van groot en klein. Wellicht zijn ze, zoals we nu mogen veronderstellen, gestoken op de moestuin aan de Muysemolen. De

roomblanke landverse slierasperges liggen gebundeld in manden. Manet is gebiologeerd door wat hij ziet. Hij overweegt hoe met eenvoudige streken de natuurlijkheid der groente, voluptueus gevangen in het zachte touw, blijvend kan spreken tot de verbeelding van mensen. Een kracht, die eenmaal ontbundeld, smaak en genoeg zal brengen op de tafels van eenvoudige lieden en rijken. Hij koopt het bos-

je van de hem vriendelijk toelachende marktvrouw en snelt terug naar zijn kamer waar hij zijn impressies vastlegt. Het 'bosje asperges' uit 1880 is realiteit.

Een dichterlijke geest bezingt deze petite histoire:

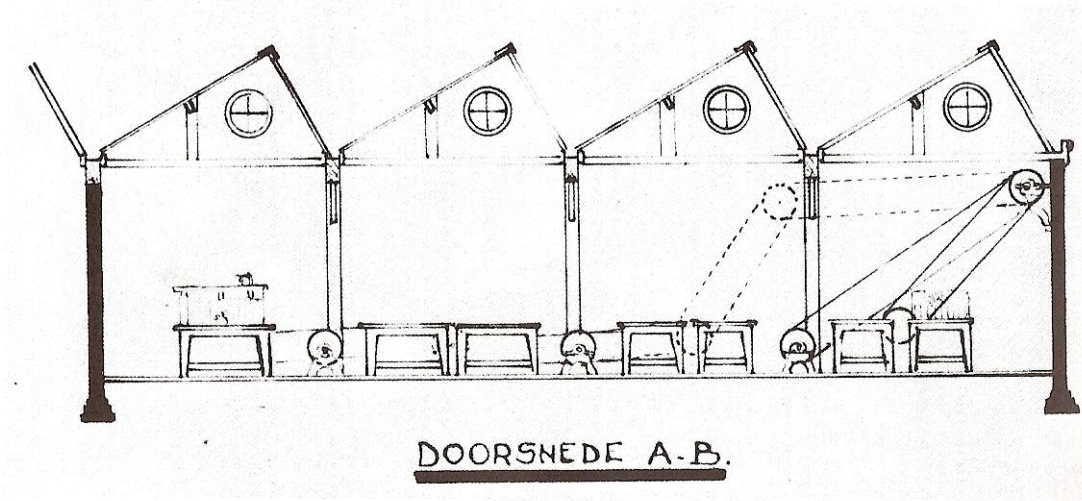
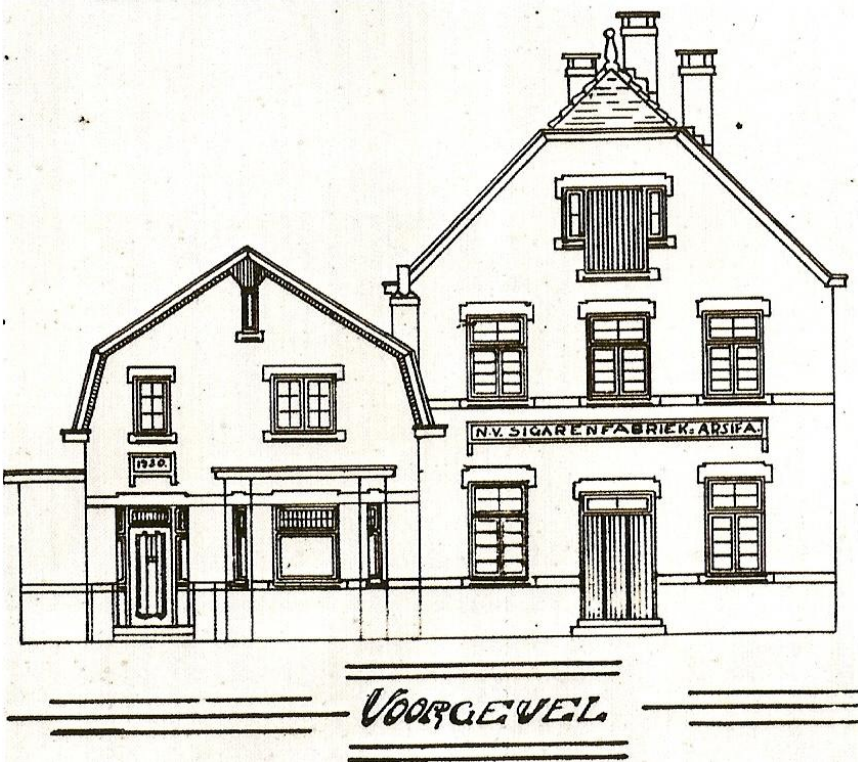
*Bij dag en in nacht'lijke uren
bemінде Manet in vlam en in vure,
de Bommelse muze, zijn lieve Suzan,
en schilderde als haar impressionistische man
d'asperges uit Limburg, met grote allure*

Bronnen:

A.van Anrooy: Impromptu. Europese Bibliotheek Zaltbommel 1982.
Museum van Bommel van Dam: Asparagus. Van Spijk Venlo 1988.
Wallraf-Richartz-Museum Keulen: Spargelstilleben 1880.
Tilly Fasol: limerick "*bij dag en in nacht'lijke uren*".
G.Venner: Asperges in Limburg. De Maasgouw 112, 1993-2.

Uit "Geschiedenis van de N.V. Zuid Nederlandsche Kantfabriek"

SIGARENFABRIEK ARSIFA

BRIEF NIEUWE GEMEENTE

Met het oog op de vorming van een nieuwe gemeente heeft het bestuur van LGOG Kring Ter Horst op 9 april jl. de volgende brief gericht aan het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Horst aan de Maas:

Geacht college,

Over niet al te lange tijd zal de samenvoeging van de gemeenten Horst aan de Maas, Sevenum en een deel van Meerlo-Wanssum een feit zijn. Over de naamgeving en over de heraldische aspecten heeft een delegatie van ons bestuur reeds gesprekken gevoerd met een aantal betrokkenen. In de voorbereiding op de daadwerkelijke fusie willen wij graag het volgende onder uw aandacht brengen:

1. gezien het feit dat een deel van de plaatsnaamborden aangepast zal moeten worden, willen wij u in overweging geven onder de officiële Nederlandstalige naam de dialectnaam van de kern te vermelden. Wij denken dat dit het 'Limburgse' karakter van de gemeente zal onderstrepen, dat het recht doet aan de vele dialectsprekers in onze (nieuwe) gemeente en dat het een impuls zal zijn tot het behoud van het dialect. Daarnaast is 'het' Limburgs enkele jaren geleden officieel als streektaal erkend door de overheid, naar aanleiding van Europese regelgeving, een erkenning die dan ook navolging verdient op alle mogelijke niveaus. Bij de juiste spelling (de zogenoemde Veldeke-spelling) en de juiste benaming willen wij u graag behulpzaam zijn;

2. Horst aan de Maas heeft bij de vorige fusie een nieuwe vlag en een nieuw wapen gekregen. Dit wapen is officieel erkend door de Hoge Raad van de Adel en bevat verwijzingen naar de heren Van Wittenhorst (de balk) en Van Mirlaer (de mispelbloemen). Deze mispelbloemen brachten ons op het idee om in alle kernen van de nieuwe gemeente één of enkele mispelbomen te plaatsen als symbool van de onderlinge verbondenheid. Mispels zijn vruchtdragende bomen en kunnen in onze streken goed overleven. De boom behoort bij de vergeten soorten maar de symboliek met het wapen van de nieuwe gemeente is natuurlijk groot;

3. wellicht zal er een nieuw logo voor de nieuwe gemeente komen. Het is verbazingwekkend om te zien dat bij veel gemeentes het wapen (of tenminste de kleuren ervan) niet op een of andere manier verwerkt wor-

den in het logo: het wapen is immers de voorganger van het hedendaagse logo! Wij pleiten er dan ook voor om in het nieuwe logo van de gemeente het wapen van Horst aan de Maas te betrekken (via de balkenstructuur en/of via de kleuren goudgeel/zwart). Dit verhoogt ongetwijfeld de herkenbaarheid en zorgt ervoor dat wapen, vlag en logo een eenheid vormen.

In de hoop dat u genoemde punten in overweging zult nemen en te allen tijde bereid tot het geven van enige toelichting, verblijft met de meeste hoogachting, namens LGOG Kring Ter Horst,

drs. M.P.G.M. van den Munckhof, voorzitter
P.J.T. Vissers, secretaris

In afschrift aan:
Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Meerlo-Wanssum
Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Sevenum
Werkgroep Evenementen nieuwe gemeente

MEDEDELING

Het Bestuur van LGOG Kring Ter Horst feliciteert onze regelmatige adverteerder **Glas- & Schilderwerken Hermkens** uit Broekhuizen met het behalen van één van de 15 klant-tevredenheidscertificaten met het hoge waarderingcijfer 8,92!

Een uitstekende prestatie omdat er ruim driehonderd schildersbedrijven aan deze wedstrijd meededen en een felicitatie waard!

TENTOONSTELLING ARCHEOLOGISCHE VONDSTEN MELDERSLO

Stichting Geschiedenis Melderslo & Museum De Locht stellen samen de archeologische vondsten van Melderslo ten toon. Waar? In het daglonershuisje van Museum de Locht, Horst-Melderslo. Wanneer: van zaterdag 16 januari 2010 tot en met zondag 28 februari 2010. Wat? De vondsten die boven tafel zijn gekomen tijdens de archeologische inventarisatie en de vondsten van de ontginningsboerderij uit de dertiende eeuw op het terrein van Museum De Locht.

Achtergrond: in de jaren 2007-2008 heeft in Melderslo een archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Hierbij werd naast een bureauonderzoek ook een op de vier huizen in Melderslo huis-aan-huis bezocht. In totaal kwamen 364 meldingen boven tafel. Vierentachtig procent van deze meldingen kwamen niet voor in de officiële archeologische vondstendatabases. Door het onderzoek is het beeld van de menselijke ontginnings- en bewoningsgeschiedenis aanmerkelijk scherper gemaakt. Verschillende jachtkampen en urnenvelden uit de Steentijd of Metaaltijden zijn langs de beken gevonden. Rond 1300 vestigden zich de eerste mensen aan of in de open plekken in het middeleeuwse bos, aan de ontginningsvelden Eikelenbosserveld en Lochtsveld. Dit is een paar honderd jaar ouder dan we tot op heden op basis van schriftelijke bronnen konden vaststellen. In januari 2009 is, tijdens een archeologisch onderzoek – in verband met uitbreidingsplannen – op verzoek van Museum De Locht, op het Lochtsveld tegen het Meldersveld aan, een rechthoekige boerderij van 11,2 bij 6,7 meter grote constructiekern (gebint) met waterput en perceelsgrepels gevonden. De verlatingsdatum van de boerderij wordt op basis van een gebroken grote voorraadpot die gevonden werd in de waterput en andere blauwgrijze scherven en Sieburgaardewerk gedateerd rond 1350.

Meer informatie: <http://www.geschiedenismelderslo.nl/Archeologie.htm>

Contactpersoon Stichting Geschiedenis Melderslo: Jörgen Dinnissen,
e-mail geschiedenismelderslo@gmail.com, tel. 077-3987192.

Contactpersoon Museum De Locht: Piet Lenssen,
e-mail piet.nellie.lenssen@planet.nl, tel. 077-3661351.

Wij regisseren uw vervoer

verreweg de beste onderweg

MUNCKHOF GROEP

Handelstraat 15, 5961 PV Horst, Postbus 6033, 5960 AA Horst,
Telefoon (077) 397 88 80, Fax (077) 397 88 45,
E-mail info@munckhofgroep.nl, www.munckhofgroep.nl

NIEUWE PUBLICATIES

Verschenen

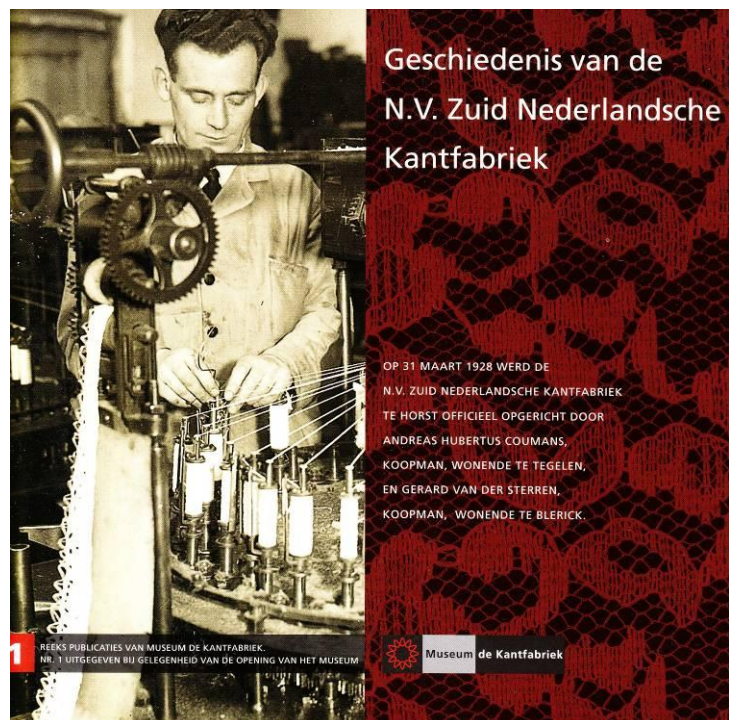
Nel Verstegen-Maessen, *Geschiedenis van de N.V. Zuid Nederlandsche Kantfabriek*. Uitgegeven door Museum De Kantfabriek. Nummer 1 uit de reeks publicaties van Museum De Kantfabriek. ISBN/EAN 978-94-90276-01-0. Verschenen 5 juni 2009. 35 pagina's. Prijs: 5 euro. Verkrijgbaar aan de balie van Museum De Kantfabriek (www.museumdekantfabriek.nl).

Bij gelegenheid van de opening van Museum De Kantfabriek verscheen het eerste deel uit een reeks door het museum uit te geven publicaties. Het betreft een overzicht van de geschiedenis van de Zuid Nederlandse Kantfabriek, die tussen 1928 en 2006 zetelde aan de Americaan-seweg in Horst.

De publicatie opent met enige biografische gegevens over Hub Coumans en Gerard van der Sterren en hun gezinnen. Coumans en

Van der Sterren richtten op 31 maart 1928 samen de N.V. Zuid Nederlandsche Kantfabriek op. De fabriek werd gevestigd in een uit 1912 daterende voormalige zijdefabriek aan de Americaan-seweg. In een chronologisch opgebouwd verhaal belicht de auteur daarna de belangrijkste wederwaardigheden uit de historie van de fabriek. Ze staat onder meer stil bij de diverse uitbreidingen en verbouwingen, de voor de fabriek en de familie Coumans rampzalige oorlogsjaren, de eigenaren, de machines, de periodes van bloei en verval en ten slotte de sluiting van de fabriek.

De vlotgeschreven, in hapklare brokjes opgediende tekst, de talrijke illustraties (deels in kleur) en de rustige vormgeving hebben geleid tot een aantrekkelijke en voor een breed publiek toegankelijke publicatie. De kracht zit 'm daarbij vooral in de vele curieuze details. Zo wordt bijvoor-

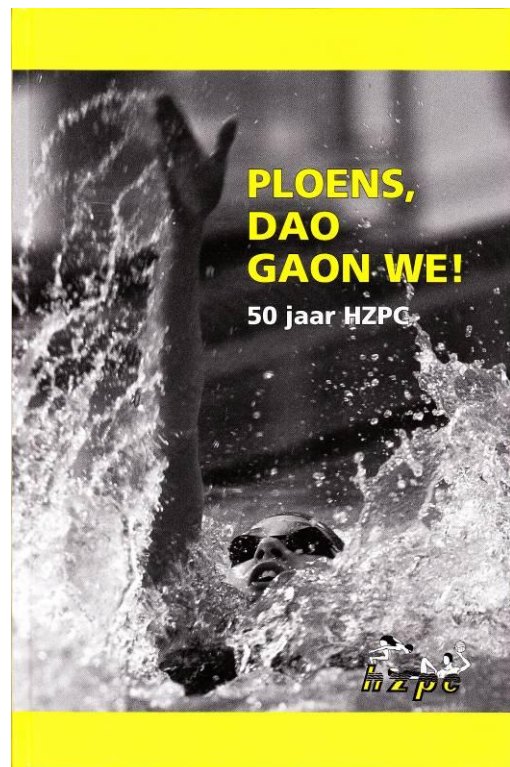
beeld duidelijk dat de laatste directeur, Aart Peters, zijn loopbaan in de kantfabriek op 1 januari 1978 met de nodige tegenzin begon. Ook wordt aan de vergetelheid ontrukkt dat de fabriek kortstondig plastic heeft geproduceerd (al wordt dit door Aart Peters betwist). Onthullend is een artikel uit het *Dagblad voor Noord-Limburg* van 22 juli 1947. Onder de kop 'Loonzakjes met scherpe kanten' wordt daarin de vloer aangeveegd met het loonbeleid van de toenmalige directrice, Fien Coumans. Het krantenartikel vormde de aanleiding voor het terugtreden van de directrice nog geen half jaar later, zo vermoedt de auteur. Eveneens opmerkelijk: aan het eind van de jaren zestig begon de kantfabriek met de fabricage van haarkrulkousen, kokers die werden gebruikt bij de vervaardiging van haarkrullers. Alleen al dergelijke wetenswaardigheden rechtvaardigen de aanschaf van deze publicatie.

Wim Moorman

Wim Moorman, *Ploens, dao gaon we!* 50 jaar HZPC. Uitgegeven door HZPC Horst. Verschenen 14 maart 2009. 104 pagina's. ISBN 978-90-813951-1-3. Prijs: 5 euro. Verkrijgbaar bij Jolanda Peeters-Heldens, Loevestraat 21, Horst, tel. 077-3986801.

Onder de titel *Ploens, dao gaon we!* is een boek verschenen bij gelegenheid van het 50-jarige bestaan van de Horster Zwem- en Poloclub HZPC. Het boek, dat in eigen beheer is uitgegeven en geschreven werd door historicus Wim Moorman, belicht de geschiedenis van de Horster club.

Per tien jaar is er een beknopt overzicht gemaakt van de belangrijkste gebeurtenissen van de club. Verdeeld over zo'n zevental bladzijden per decade worden de hoogtepunten van elk jaar genoemd: aan de linkerkant talloze foto's en aan de rechterkant tekst. Per tien jaar is er ook ruim aandacht voor de geschiedenis vanuit een persoonlijk HZPC-perspectief door vraaggesprekken met een aantal

'iconen' van de Horster zwemclub. Het betreft hierbij niet alleen belangrijke zwemmers maar ook herinneringen van gangmakers rondom de club: gesprekken met 'Hèzen Bert', Tineke Geurts, Mark Veens en vele anderen.

De derde pijler van het boekwerk is de rubriek *Nader belicht* waarbij telkens een vijftal hoogtepunten wordt besproken zoals het hoofdstukje *Rooms-katholiek zwemmen* waarin verhaald wordt over de invloed die de kerk (in de persoon van deken Debije) op het zwemmen wilde hebben en houden. De deken was mordicus tegen gemengd zwemmen maar door een foutje bij de familie Hesen, zo staat geschreven, was de aanleiding gelegd om gemengd zwemmen toe te staan: de kapelaans kwamen op hetzelfde tijdstip als de onderwijzeressen zwemmen door een verkeerde afspraak bij de beheerders...

Ook de in Horst bekende *zwemfamilie* Linszen komt aan bod. De inzet van de familie voor de Horster club is ontegenzeggelijk enorm geweest, zo lezen we. Het beste bewijs daarvoor is waarschijnlijk wel Harry Linszen: '*De uit Heel afkomstige landbouwconsulent was zelf de zwemkunst nauwelijks machtig en heeft nooit een bestuursfunctie binnen de vereniging bekleed. Desondanks is het de vraag of er ooit een betere HZPC-ambassadeur is geweest.*'

Dit soort vermakelijke verhalen in een vlot geschreven stijl, aangevuld met talloze foto's, maken het iets meer dan honderd bladzijden tellende boekwerk een aanwinst voor de Horster geschiedenis. Het geeft een tijdsbeeld van 50 jaar en de historie van een belangrijke vereniging voor Horst en omstreken (maar liefst 56 % van de leden komt van buiten Horst, zo lezen we). Aan te bevelen voor eenieder die van geschiedenis met *couleur locale* houdt.

Marcel van den Munckhof

N.B. Overige recent verschenen publicaties (zoals *De zusters van Sevenum. Honderd jaar zusters van de Goddelijke Voorzienigheid in Sevenum 1877-1977*) komen in de volgende uitgave van *Info LGOG Kring Ter Horst* aan bod.

Aangekondigd

Fred Roodenburg, *Noord-Limburgse hulp aan ondergedoken joodse kinderen tijdens de Tweede Wereldoorlog. Een terugblik op de redding van meer dan honderd joodse kinderen, georganiseerd vanuit het Noord-Limburgse dorp Tienray.* Door de omvang van het werk, nu al 970 bladzijden, en met het eind nog niet in zicht, zal het werk waarschijnlijk in twee of drie delen verschijnen. Er wordt naar gestreefd het boek in 2010 gereed te hebben, maar het is niet uitgesloten dat het pas in 2011 kan verschijnen. Ook de prijs is op dit moment niet bekend. Wel kan het boek nu al worden besteld. Vooralsnog alleen schriftelijk of telefonisch bij de auteur, Fred Roodenburg, Belle van Zuylenlaan 81, 1902 PL Castricum. Tel. 0251-292479.

Het hoofddoel van dit zeer omvangrijke werk is het zoveel mogelijk in detail bekendmaken van de zeer vele en moedige Noord-Limburgse pleegouders en de bij hen tijdens de Tweede Wereldoorlog ondergedoken joodse kinderen. Met veel inspanning is geprobeerd de gegevens van al die pleegouders en de kinderen, zo veel jaar na het einde van de oorlog, te achterhalen. Geheel volledig zijn deze gegevens echter niet. Het was beslist veel te gevaarlijk om tijdens de oorlogsperiode aantekening te houden van welk joods kind zich waar bevond. Mochten dergelijke gegevens, na een eventueel verraad, in handen van de Duitse vijand komen, dan zou dat zo goed als zeker tot een grote ramp hebben geleid. Niet alleen voor de groep van personen die zich bezighield met het onderbrengen van de joodse kinderen en de joodse kinderen zelf, maar ook voor hun pleegouders.

'Rodt mensen vindt ik het', schreef een toen 12-jarig joods meisje aan haar ouders.

'In Limburg wonen de humanste mensen van de wereld', schreef Mau Peres.

Dat de pleegouders, gezien vanuit het ondergedoken joodse kind, heel verschillend werden ervaren, blijkt wel uit vorenstaande twee citaten. Al dan niet bestaande problemen tussen pleegouders en het joodse kind waren voor een deel toe te schrijven aan de leeftijd van het betreffende kind en aan de achtergrond van en de opvoeding door zijn of haar biologische ouders. Maar ook de trieste oorlogsomstandigheden speelden een belangrijke rol.

Maar hoe de ervaringen bij de Noord-Limburgse pleegouders ook zijn geweest, bij een grote meerderheid van de joodse kinderen overheerst

het gevoel van een al dan niet grote mate van blijdschap en dankbaarheid, boven die van verdriet.

Er wordt in het omvangrijke werk een zo volledig mogelijke beschrijving gegeven van de in Tienray opererende verzetsgroep, onder leiding van Hanna van de Voort en met de hulp van in het bijzonder de zelf ondergedoken student Nico Dohmen. Met een ruime bekendmaking van en veel aandacht voor de Noord-Limburgse pleegouders in vooral de plaatsen America, Blitterswijck, Broekhuizen, Broekhuizenvorst, Grubbenvorst, Horst, Klein-Oirlo, Meerlo, Melderslo, Oirlo, Ooijen, Sevenum, Swolgen, Tienray en Venray. Ook de joodse kinderen zelf komen aan het woord. Liefst meer dan dertig via Tienray ondergedoken joodse kinderen schreven over hun ervaringen. En die ervaringen zijn beslist niet identiek.

De in 1919 geboren Piet Meerburg, een van de voormannen van de Amsterdamse Studenten Groep, die in verband met het onderbrengen van de joodse kinderen het contact onderhield met Tienray, schreef onder meer: *'Ons werk had niet gedaan kunnen worden zonder die zeer moedige pleegouders. Want lang niet iedereen nam een joods kind in zijn gezin op. Maar gelukkig waren er uiteindelijk toch zoveel pleegouders die het risico wél durfden te nemen, dat er eigenlijk voor alle kinderen die werden gebracht een relatief veilig onderdak kon worden gevonden. Waarbij het kind in bijna alle gevallen liefdevol en in materieel opzicht geheel belangeloos werd opgenomen, alsof het een eigen kind betrof. Ons werk was alleen maar mogelijk met de hulp van die pleegouders en daarvoor zijn wij nog tot op de dag van vandaag dankbaar. Dat wilde ik u hier, op mijn bijna 90-ste verjaardag, graag laten weten.'*

In het boek zijn de integrale weergaven opgenomen van het zogenaamde *Plakboek Tienray* en de op 1 augustus 1943 in Wanssum uitgegeven verzetskrant *Voor de Vrijheid*. Voorts een uitgebreide beschrijving van de gebeurtenissen en de gevolgen van de in de nacht van 31 juli op 1 augustus 1944 in Tienray gehouden razzia. Een lijst van afkortingen en begrippen met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog en een familiena-menregister ontbreken niet. Het boek is voorzien van veel fotomateriaal van vooral de betreffende pleegouders en de bij hen ondergebrachte joodse kinderen.

De auteur was zelf, vanaf 5 november 1943, als 6-jarig kind ondergedoken bij de familie A.C. Clevis-Coopmans in Broekhuizenvorst.

Fred Roodenburg

ADVERTENTIES

Noordsingel 11, 5961XW Horst
Telefoon 077-3981420
Telefax 077-3988603

Internet www.theunissen-dakbedekkingen.nl

- meer dan 100 bieren -
HET CAFÉ MET GEVOEL VOOR
BIER MET 'N TRADITIE

Venrayseweg 94, 5961 AJ Horst
Telefoon (077) 398 30 09

BESTUUR LGOG KRING TER HORST

Voorzitter: De heer drs. M.P.G.M. van den Munckhof
Harrie Driessenstraat 3, 5961 TT Horst. Telefoon (077) 398 1833
E-mail: vdmunckhofm@gmail.com

Vice-voorzitter: De heer drs. W.J. Moorman
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606
E-mail: wim.moorman@hetnet.nl

Secretaris: De heer P.J.T. Vissers
Hertog Willemlaan 16, 5961 TK Horst. Telefoon (077) 398 4140
E-mail: dvissersgeurts@hetnet.nl

Penningmeester: De heer P. Jakobs
De Pelslap 7, 5961 LP Horst. Telefoon (077) 398 5242
E-mail: peter.jakobs@hetnet.nl

Lid: De heer drs. X.C.C. van Dijk
Berkelstraat 16, 5961 JL Horst. Telefoon (077) 465 4354
E-mail: x.van.dijk@raap.nl

Lid: De heer ing. P.J.M. Jakobs
Gastendonkstraat 15, 5961 JW Horst. Telefoon (077) 398 6873
E-mail: pieter@delocht.nl

Lid: Mevrouw W.J.G. Seuren-Keijsers
De Donckstraat 41, 5975 AB Sevenum. Telefoon (077) 467 1443
E-mail: pwa.seuren@home.nl

* Tot slot

Wist U dat het LGOG-gezinslidmaatschap slechts 8 euro kost? Het gezinslid is verder gewoon lid, maar de post ontvangt men slechts eenmaal per adres.

Opgave van een gewoon lid of een gezinslid is mogelijk op de website van het LGOG (www.lgog.nl) of door een briefkaartje te sturen aan LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht.

Kopij voor de volgende aflevering van INFO LGOG Kring Ter Horst (nummer 42, maart 2010) kunt u inzenden tot 1 februari 2010 naar het redactieadres: Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606. E-mail: wim.moorman@hetnet.nl

Nu nog IETS OVER ARCHEOLOGIE

Archeologen kunnen natuurlijk niet zomaar overal gaan graven als ze daar zin in hebben.

Het lijkt zomaar even opgraven en verder niets, maar er komt veel meer bij kijken.

